

Have

A *have* igei jelentéseit nyelvtanilag öt fő csoportba oszthatjuk.

1. (kezdő) Birtoklás.
I have a bicycle. = Van egy biciklim.
2. (kezdő) Igeképzés főnévvel.
He has a shower every day. = Minden nap lezuhanyozik.
3. (középhaladó) Perfect igeidők képzése.
I have eaten an apple. = Megettem egy almát.
4. (középhaladó) „Kell”.
We have to go now. = Most el kell menünk.
5. (haladó) Műveltető.
 - 5.a. *I had my car repaired. = Megjavíttattam az autót.*
 - 5.b. *We had Peti do his homework. = Megcsináltattuk Petivel a házi feladatát.*

Az öt jelentés nyelvtanilag is különbözik, másképpen viselkednek. Létrehozhatunk különböző kritériumokat, amiknek segítségével megkülönböztetjük viselkedésüket.

1. kritérium: összevonható-e a **have** (**has, had**) az előtte levő főnévvel, névmással?
2. kritérium: tehető-e a **have** folyamatos igeidőbe?
3. kritérium: írhatunk-e mögé **got**-ot büntetlenül és a jelentés megváltozása nélkül?
4. kritérium: a **have** (**has, had**) kérdésben előre mehet-e, és tagadható-e **not**-tal, illetve tehetünk-e rá **n't**-t?

Egy fontos dolgot szeretnék megemlíteni. A *have*-et (és persze a *has*-t és a *had*-t) **csak akkor vonják össze az előtte levő szóval, amikor segédigék (másszóval utánuk egy ige 3. alakja következik)!**

I've got a dog. = Van egy kutyám. – Helyes az összevonás (7.1.).

He's written a book. = Írt egy könyvet. – Helyes az összevonás (7.3.).

*I have breakfast at seven. = Hétkor reggelizem. – Nem vonjuk össze, a *breakfast* nem 3. alak. (7.2.).*

1. Birtoklás

a) Régen a *have*-et segédigeként használták „birtoklás” értelemben, annak ellenére, hogy a *have* volt az egyetlen ige a mondatban, így:

I have a house. = Van egy házam.

Have you a house? = Van egy háza?

I haven't a house. = Nincs házam.

Manapság így már nem használják. Te se használd így.

(Kritériumok: 1. igen, 2. nem, 3. erről majd külön, 4. igen)

b) Amikor nem segédige, akkor a *have* ugyanolyan becsületes ige, mint a többi.

I have a house. = *Van egy házam.*

Itt a *have* az egyetlen ige a mondatban, tehát ő a főige. Ennek megfelelően úgy használjuk, mint a többi főigét. Kérdésben tehát:

Do you have a house? = *Van házad?*

Tagadásban:

I don't have a house. = *Nincs házam.*

Manapság ez a fajta használat gyakoribb az amerikai angolban, de a britben is nagyon sokszor előfordul.

(Kritériumok: 1. nem, 2. nem, 3. erről majd külön, 4. nem)

c) Van egy érdekes forma, a *have got*. A brit angolban nagyon gyakori.

I've got a house. = *Van egy házam.*

Have you got a house? = *Van házad?*

I haven't got a house. = *Nincs házam.*

Formailag itt a *have* segédige, mert utána egy 3. alak következik (a *got*, a *get* 3. alakja).

A *get* jelentése *kap*.

(Kritériumok: 1. igen, 2. nem, 3. igen, 4. igen)

A *have got* formailag *Present Perfect*, jelentésében persze nem az. Lássunk egy példát:

I've got a nice magazine. = *Van egy szép magazinom.* – Ez nem *Present Perfect*.

I've got a nice magazine. = *Kaptam egy szép magazint.* – Ez *Present Perfect*, de így nem nagyon szokták használni, mert nagy a félreértés veszélye, hiszen mindenki az előző jelentésre gondolna.

Ha azt akarom mondani, hogy *Kaptam egy szép magazint*, akkor *Present Perfectben* a *get* ige helyett inkább más igét használok, ami nem okozhat félreértést, például:

I've received a nice magazine. = *Kaptam egy szép magazint.*

A *have got* szerkezetben a kijelentő mondatban a *have*-et és a *has*-t rendszerint összevonják az előtte levő szóval (lásd a fenti példákat).

A birtokosnak ilyen kifejezését csak jelen időben szokták használni (folyamatosan, múltban, jövőben és segédigékkel nem).

Peter's got a car. = *Péternek van egy autója.*

Jelenben O.K.

~~*Peter had got a car.* = *Péternek volt egy autója.*~~

Múltban nem használják.

~~*Peter will have got a car.* = *Péternek lesz egy autója.*~~

Jövőben sem használják.

~~*Peter is having got a car.* = *Péternek van egy autója.*~~

Folyamatosan sem használják.

~~*Peter can have got a car.* = *Péternek lehet egy autója.*~~

Segédigével sem használják.

A szlengben vagy nagyon köznyelvi angolban ezt a szerkezetet a *have* nélkül használják (ez az amerikaiban gyakoribb).

I got twenty cigarettes. = *Van húsz cigim.*

(De mindjárt kidobom őket, mert nem dohányzom!)

Got a cigarette? = *Van egy cigid?*

(Ilyenkör még a *you*-t is ki szokták hagyni.)

I got no cigarettes. = *Nincs cigim.*

Ezt a fajta használatot persze ne tanuld meg innen, mert ezt csak haladóknak szabad.

A brit angolban mind a **b)** mind a **c)** pontban tárgyalt szerkezetet használják (az amerikaiban főleg a **b)** szerkezetet). A kérdés az, hogy mikor melyiket. A *have got* szerkezet gyakoribb a köznyelvi angolban. A *have got* azonban csak jelen időben jó, minden más igeidőben és a segédigékkel a **b)** szerkezetet használjuk.

A másik különbség abból fakad, hogy a **b)** szerkezet egyszerű jelen. Ezt használják a brit angolban olyankor, amikor hosszabb időn át tartó vagy rendszeres dologról van szó (lásd az egyszerű jelen első jelentését – **2.11.**). A *have got* pedig gyakoribb, amikor *mostanról* van szó.

Do you often have money on you? = Gyakran van nálad pénz?

Have you got any money? = Van nálad pénz? (most)

1.1. Ez elsősorban a kezdőbűveknek lesz érdekes. Mind az **a)**, **b)** és **c)** pontokra igaz. Attól függően, hogy a *have* után „meghatározatlan” vagy „meghatározott” főnév jön, jelentése különböző.

We've got a problem. = Van egy problémánk. – egy probléma – nem meghatározott

Have you got goldfish? = Vannak aranyhalaid? – aranyhalak – nem meghatározott

I've got the pictures. = Nálam vannak a képek. – a képek – meghatározott

The kidnappers have your wife. = Az emberrablóknál van a feleséged.

Az emberrablók elrabolták a feleségedet.

– a feleséged – meghatározott

Have you got that nice magazine with the fast sports cars? = Nálad van az a klassz magazin a gyors sportautókkal?

– az a magazin – meghatározott

2. „Igegyártás”

A *have* ebben a jelentésben arra szolgál, hogy főnevekből igét csináljon. Jelentése ilyenkor „(fel)használ”, „elfogyaszt” stb.

I have breakfast at seven. = Hétkor reggelizem.

I often have a shower. = Gyakran zuhanyozom.

Mr. Monster has a bath every two months. = Szörnyeteg úr kéthavonta fürdik.

You can't have me. = Nem leszek a tiéd.

Have a cigarette. = Végy egy cigarettát.

(Aztán dobd is el, mert a dohányzás káros az egészségre!)

Előfordul, hogy olyankor is használják, amikor másképpen is ki lehetne fejezni a dolgot.

Have a look. = Nézd csak!

A *look*-nak főnévi és igei jelentése is van. Itt a főnévi jelentését használtuk. Ha az igeit használtuk volna, nem lett volna szükség a *have*-re:

Look. = Nézd!

Ilyen még többek között a *walk*, *swim*, *run*, *wash* is. Amennyiben igeiként használjuk őket, akkor befejezettséget nem sugalló folyamatként tekintünk rájuk:

I walked yesterday. = Tegnap sétáltam.

I ran yesterday. = Tegnap futottam.

I swam yesterday. = *Tegnap úsztam.*

Amennyiben a *have*-vel használjuk őket, akkor befejezett cselekvést jelentenek:

I had a walk yesterday. = *Tegnap sétáltam egyet.*

I had a run yesterday. = *Tegnap futottam egyet.*

I had a swim yesterday. = *Tegnap úsztam egyet.*

I'm having supper. = *Vacsorázom.*

I've been having supper for an hour. = *Már egy órája vacsorázom.*

Do you have breakfast at seven? = *Hétkor reggelizel?*

(Kritériumok: 1. nem, 2. igen, 3. nem, 4. nem)

Sokszor nehéz eldönteni, hogy a *have* első (1.) vagy második (2.) jelentésében szerepel. A kritériumok azonban segítenek. Lássunk néhány példát:

I've got breakfast.

Ez nem jelentheti azt, hogy *reggelizem*, mert abban a jelentésben nem lehet *got*. Ennek jelentése: *van reggelim* (majd később megeszem). Amint láthattuk, sokszor mindkét jelentés lehetséges, ezért kell megtanulni, melyiket hogyan használhatjuk.

I've got guests. = *Vannak vendégeim.* (első jelentés)

I'm having guests. = *Vendégek vannak nálam.*

Vendégeket „szórakoztatok”/„mulattatok”/vendégekkel foglalkozom. (második jelentés)

Ebben az esetben kicsi a különbség, de azért van.

I have a headache. = *Fáj a fejem.*

Ez kivételes eset: mindkét jelentésben ugyanaz, tehát az alábbi két mondat egyformán helyes:

I've got a headache. = *Fáj a fejem.*

I'm having a headache. = *Fáj a fejem.*

Sajnos a főnevekről egyenként meg kell tanulnunk, hogy amennyiben a *have*-vel együtt használjuk, a *have* melyik jelentése (vagy mindkettő) lehetséges. Sok esetben nyilvánvaló, de a problémás esetekre nem tudok tanácsot adni (azon kívül, hogy olvass el százezer oldalt angolul, meg nézz angol filmeket, videókat minimum ötezer órán keresztül, és majd megszokod). Azt persze egy jó szótárban megtalálhatod, hogy egy adott főnevet használhatsz-e *have*-vel.

3. Perfect képzése

Ebben az esetben a *have* segédige.

(Kritériumok: 1. igen, 2. nem, 3. nem, extra got nem lehet, 4. igen)

Példák:

I've finished my homework. = *Befejeztem a leckémet.* (present perfect)

You've been eating for an hour. = *Már egy órája eszel.* (present perfect continuous)

By the time we arrived, they had left. = *Amikorra megérkeztünk, ők már elmentek.* (past perfect)

By the time we arrive, they will have left. = *Amikorra megérkezünk, ők „már majd elmentek”.* (future perfect)

When I arrived home, my brother had been sleeping for an hour. = *Amikor hazaértem, a tesóm már egy órája aludt.* (past perfect continuous)

Itt található a nyelvtani útmutatók a perfect igeidőkkel a

Present perfect...

a Past perfect...

és a Jövő idő... útmutatókban:

<https://www.balaskoattila.eu/tananyagok/angol-magasabb-szinten>

4. Kényszer

Formája *have to* + ige első alakja. Példák:

I have to go now. = *Most el kell mennem.*

We had to work a lot yesterday. = *Tegnap sokat kellett dolgoznunk.*

We will have to buy a new microwave tomorrow. = *Holnap kell vennünk egy új mikrohullámú sütőt.*

Do you have to go now? = *Most el kell menned?*

Ebben a jelentésében a *have* félszegédigé. Formailag úgy működik, mint egy főige.

(Kritériumok: 1. nem, 2. igen, de nagyon ritka 3. igen, de elég köznyelvi, 4. nem)

A *have to*-ról és a félszegédigékről írtam még a Modals examples... útmutatóban, itt megtalálod:

<https://www.balaskoattila.eu/tananyagok/angol-magasabb-szinten>

A hivatalos angolban sem folyamatosba nem teszik, sem a *got*-tal nem használják. A köznyelvi angolban gyakori a *got*-tal. A nagyon köznyelvi angolban pedig a folyamatos jelen is előfordulhat, de ezt azért hagyjuk meg az anyanyelvűeknek.

I have to go now. = *Most el kell mennem.*

I've got to go now. = *Most el kell mennem.* – Ez köznyelvi.

I'm having to go now. = *Most el kell mennem.* – Ezt ne utánozd!

A nagyon köznyelvi angolban kijelentő mondatban a *got have* nélkül is előfordul (lásd 1.).

I got to go now = *Most el kell mennem.*

Ilyenkor igen gyakran még a *got*-ot és a *to*-t is össze szokták vonni:

I gotta go now. = *Most el kell mennem.*

Néha még az *I*-t is lejegyzik:

Gotta go now. = *Most el kell menjek.*

Ez persze már igen-igen köznyelvi, úgyhogy nyelvvizsgán ne kísérletezz vele, ha jót akarsz. ☺

Természetesen, mint nagyon sok furfangos köznyelvi változat, ez is az amerikai angolban jelent meg először, és ott gyakoribb is, mint a brit angolban.

5. Műveltető

Erről itt nem beszélek részletesebben, a Műveltető... című útmutatóban részletezem, itt megtalálod:

<https://www.balaskoattila.eu/tananyagok/angol-magasabb-szinten>

(Kritériumok: 1. nem, 2. igen, 3. nem, 4. nem)

6. Együtt (haladóknak)

Sok ember megrémül, ha véletlenül több *have* szerepel egy mondatban. Azt hiszik, valami baj van. Erre pedig semmi okuk, mert a *have* különböző jelentései egymástól teljesen függetlenek, és nyugodtan szerepelhetnek egymás mellett.

Néhány példa az ijedősebbek megnyugtására (mindegyik O.K.):

I have to have lunch now. = *Most ebédelnem kell.*

Ebben a 4. és a 2. jelentés szerepel.

I have to have my radio repaired. = *Meg kell javíttatnom a rádiómat.*

Ez a 4. és az 5. jelentés.

I have had my radio repaired. = *Megjavíttattam a rádiómat.*

Ebben a mondatban a 3. és az 5. jelentés fér meg együtt.

You have to have a passport to travel abroad. = *Kell lennie útlevelednek, hogy külföldre utazhass.*

Ez a 4. és az 1. jelentés.

He has never had to get up in the middle of the night. = *Még sohasem kellett fölkelnie az éjszaka kellős közepén.*

A 3. és a 4. jelentés.

They have never had to have anything repaired. = *Még sosem kellett semmit sem megjavíttatniuk.*

Itt 3 *have* van: a 3., a 4. és az 5. jelentés.

I have had a computer for many years now. = *Már sok éve van számítógépem.*

Most a *have* 3. és 1. jelentése szerepel együtt.

Joe has often had to have a shower early in the morning. = *Joe-nak már gyakran kellett zuhanyoznia korán reggel.*

Itt a *have* 3., 4. és 2. jelentése gyűlt össze egy mondatban.